І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА ŚVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. з Ню Йорку:
BArcly 7-4125

РІК LXVI. No. 165. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 27-го СЕРПНЯ 1959 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, AUGUST 27, 1959 Ч. 165. VOL. LXVI.

АЙЗЕНГАВЕР І НІКСОН ПОТВЕРДЖУЮТЬ ЗНОВУ ТУРБОТУ ЗДА ДОЛЕЮ ПОНЕВОЛЕНИХ НАЦІЙ

Президент не вірить у можливість миру без визволення поневолених та запевняє, що Америка ніколи не перестане вживати всіх мирних заходів для того визволення. Ніксон вважає ефект на поневолені нації одною з головних цілей поїздки Президента до Москви

Вашингтон. — Два найвищі представники уряду і народу З'єдинених Держав Америки, президент Двайт Д. Айзенгавер і віце-президент Ричард М. Ніксон, вважали за відповідне висловити знову своє зацікавлення і турботу долею поневолених Москвою народів у вівторок, 25-го серпня, саме на передодні виїзду президента Айзенгавера до Европи на розмови з найвищими европейськими державними мужами. Президент Айзенгавер, відповідаючи на запит під час пресової конференції, висловив запевнення, що Америка ніколи не вважатиме миру за тривкий і глобальний, як довго всі народи не матимуть можливости вирішувати самі свою долю, та що Америка ніколи не перестане змагати до такої мети всіми мирними засобами. Віце-президент Ніксон зі свого боку запевнив, що саме турбота про поневолені нації буде одною з головних цілей поїздки президента Айзенгавера до Москви восени цього року.

Заява президента Айзенгавера

През. Айзенгавер склав свою заяву на пресовій конференції, що відбулася в столиці на передодні його виїзду до Европи. У своїй вступній заяві Президент ствердив, що одною з цілей його поїздки до Европи є бажання спільного запевнення, що „без уваги на натиск чи стимул, ми ніколи не відступимо від наших ідеалів чи принципів і не захитаємося у нашій рішучості залишитись безпечними в наших змаганнях до миру". На в'язуючи до цієї заяви, представник нюйоркського щоденника „Геральд Трибюн" Роско Драммонд поставив президентові два запити. Перший — що він розуміє згадану заяву Президента, яка запевнення „багатьох союзників та інших", що в розмові з Хрущовим не буде відступлення від ідеалів і принципів. Президент відповів, що таке розуміння його заяви є правильне. Драммонд в дальшому поставив запит: „Мені здається, що Ви не зробили натяку на питання поневолених націй і мені цікаво, чи це ствердження відноситься однаково і до того аспекту політики." У відповідь на це Президент заявив: „Пане Драммонд, від 1952-го року я на цю тему говорив більше чи менше публічно. Я ствердив тоді і я ствердив сто разів від того часу, що я не можу вірити, що я знаю — скажімо, як я вже є тут, — що Америка ніколи не признає, щоб був здоровий, тривкий мир в дії, що його можна б назвати глобальним, як довго ці народи не матимуть права вияв ити свої власні переконання, свої власні погляди і бажання щодо своєї власної долі, і також, поскільки це відноситься до З'єдинених Держав, вони ніколи не перестануть вживати всіх мирних засобів, і я завжди підкреслював слово мирних, отже мирних засобів, щоб дати їм таку нагоду". Відповідаючи ще на інший запит, Президент цитував також відомі слова Патріка Генрі: „щодо мене, то дай мені волю, або дай мені смерть", заявляючи, що це є американською національною духовістю та що Америка ніколи не зречеться своїх вольностей і вірувань під натиском будь-яких зовнішніх погроз чи агресій.

Заява віце-президента Ніксона

Віце - президент Ніксон склав свою заяву в промові на конвенції Американського Легіону в Міннеаполісі та виразно за згодою президента Айзенгавера. Він ствердив, що „Одною з більших цілей відвідин (президента Айзенгавера в Москві) є ефект, який ці відвідини можуть мати на поневолені народи Східньої Европи. Ви можете бути певні, що ця виміна відвідин в жадних обставинах не захитає, чи зробить нерішучим чи нечітким, заявами або акціями збоку З'єдинених Держав, що вказували б на наше потвердження або згідливість з положенням поневолених народів Східньої Европи".

Опісля віце-президент Ніксон виявив представникам преси, що він цю проблему обговорював з президентом Айзенгавером також у зв'язку з проголошенням „Тижня Поневолених Націй" безпосередньо перед недавніми своїми відвідинами в Москві. Також Ніксон заявив, що Америка використовуватиме всі мирні засоби для визволення поневолених народів, але виключив те, що можна б назвати „визвольною війною", вважаючи, що вона „визволила б тільки мертві тіла і поруйновані міста". Ніксон в дальшому гостро критикував комуністичну політику, зокрема теперішню комуністичну акцію в Ляосі, але відмовився займати офіційне становище щодо відвідин Хрущова в Америці, бажаючи, щоб Легіон сам висловив в цій справі свою опінію, без будь-якого урядового впливу.

Президент Айзенгавер з віце-президентом Ніксоном

УКРАЇНЦІ НЮ ЙОРКУ ЗУСТРІНУТЬ ХРУЩОВА АНТИКОМУНІСТИЧНОЮ ДЕМОНСТРАЦІЄЮ

Ню Йорк. — Минулої п'ятниці, 21-го серпня, в Будинку Організацій Визвольного Фронту відбулась громадська нарада представників організацій нюйоркської метрополітальної округи. Понад сотню присутніх на нараді одноголосно висловилися, що „українці не можуть не реагувати на приїзд ката України до ЗДА, який своїм баламутством намагатиметься приспати антикомуністичне наставлення американців". Схвалено організувати пікетування в п'ятницю, 18-го вересня, коли Хрущов буде в Ню Йорку. Учасники наради закликають всіх українців нюйоркської округи масово прибути на пікетування Хрущова 18-го вересня і на Всеукраїнську демонстрацію — 20-го вересня. Нарада затвердила відповідне звернення в цій справі. Схвалено закликати всі українські громади виступити з демонстраціями в обороні України, яку посилено русифікує московський уряд, очолений Хрущовим.

Українці відстрашили Хрущова від відвідин в Канаді

Оттава, Канада. — Прем'єр Канади Джан Діфенбейкер пропонував Хрущову, при нагоді його відвідин у ЗДА, відвідати також Канаду, але Хрущов запрошення не прийняв, мотивуючи це „браком часу". Тим часом з поінформованих джерел подають, що від таких відвидин відрадило Хрущова совєтське посольство в Оттаві, відкликаючись між іншим, і на те, що в Канаді незвичайно сильні українські організації та що вони могли б влаштувати „ворожі і загрозливі для гостя демонстрації".

Айзенгавер за скасування обмежень при опроцентуванні федеральних бондів

Вашингтон. — Президент Айзенгавер 25-го серпня поновив своє домагання, щоб Конгрес ще на цій сесії скасував обмеження про опроцентування федеральних бондів. Президент говорив про цю справу на пресовій конференції, кажучи, що департамент стейту мусітиме вести інфляційну фінансову політику і позичати гроші на короткі речинці з високим опроцентуванням, коли Конгрес не дозволить видати нові федеральні бонди з таким високим опроцентуванням, які є від інших ощадностей, бо тоді громадянство радо купувало б їх, і держава скарбниця мала б гроші та не потребувала б багато короткоречинцевих позичок. Президент вислав в цій справі окреме звернення до Конгресу, в якому домагається, щоб Конгрес прийняв урядовий законопроєкт про скасування обмежень при опроцентуванні державних паперів. Президент домагався на пресовій конференції, щоб Конгрес прийняв той робітничий законопроєкт, який вже ухвалила Палата Репрезентантів. Заклинав ухвалити законопроєкт про охорону громадянських прав та нарікав на те, що Конгрес не прийняв „здорового" фармерського закону, який дозволив би зменшити запаси рільничих продуктів. Айзенгавер звернув увагу на те, що ще не є ухвалений будівельний законопроєкт.

Уряд Оборонної Мобілізації будує підземний контрольний центр в Тексасі

Вашингтон. — Уряд Цивільної і Оборонної Мобілізації повідомив, що він збудує підземний районовий контрольний центр в Дентоні в Тексасі, на що Конгрес призначив вже 2,400,000 долярів. Голова Уряду Цивільної і Оборонної Мобілізації Ліо А. Гег сказав, що цей районовий центр заводить децентралізацію федерального керівництва в цьому районі на випадок ворожої атаки. Цей район обіймає стейти Тексас, Ню Мексіко, Оклагому, Арканзо і Луїзіяну. Цей центр в Дентоні може на випадок знищення центрів у Вашингтоні, Д. К., і Бейтел Крік, Мишиген, стати федеральним контрольним центром. В центрі в Дентоні має під час миру працювати штаб із 200 осіб, але під час війни він може бути збільшений до 500 осіб. — На думку голови Уряду Цивільної Оборони Гега той центр зможе працювати навіть тоді, коли б була атомова радіяція, або коли б ворог послугувався хемічною або біологічною війною.

Знайдено капсулю далекосяжної ракети „Атлас"

Кейп Канаверал, Флорида. — Летунство повідомило 24 серпня, що вдалося знайти капсулю керованої далекострільної ракети „Атлас", яку вистрелено на віддаль 5,000 миль. Ракету випущено в год. 11.54 перед полуднем, а 4 години пізніше корабель на південному Атлантику повідомив, що йому вдалося знайти капсулю, яка летіла в „носі" ракети, і в якій були записовані всі дані про лет цієї ракети. Цю капсулю знайдено по раз перший, бо давнішими разами вдавалося знайти тільки конус цієї ракети. В капсулі є записані дані, які збирає ракета під час лету.

В АМЕРИЦІ

● Конгресмен - демократ із Пенсильвенії Френсіс Е. Волтер написав листа до президента Айзенгавера, в якому радить йому перед зустріччю з Хрущовим докладно запізнатися з усіма фактами комуністичної шпигунської і підривної діяльности. Айзенгавер відповів, що пам'ятатиме поради цього конгресмена, який є головою комісії, що досліджує протиамериканську діяльність в ЗДА. „Зріст комуністичної пропаганди", — писав Волтер, — переконує нас в тому, що Кремль не думає про мир".

● Два студенти, 19-річний Дж. Ф. Вуд із Ню Йорку і 18 річний Влейн Вілкінсон із Каліфорнії приїхали роверами із Лос Анджелесу до Ню Йорку, зробивши 3,700 миль. В дорозі Вуд прибув на 5 фунтів, а Вілкінсон втратив 15 фунтів, але зате запустив собі довгу бороду.

● Жінка колишнього кубинського президента Батісти і її два сини, 16-річний Джордж та 13-річний Роберто, цього тижня вилетять з Флориди до Португалії на побачення з Батістою, якого не бачили від цього року.

● 20-річний Алфред Вігінел і 21-річний Сідні Кравч із Ледіярду, Конникітат, згинули недалеко Франконії в Ню Гемпшир, впавши з гори Олд Мен, на яку вони дістатися навіть найкращим альпіністам. Катастрофа сталася за кілька хвилин перед тим, як до них прибула рятункова команда.

ЗДА ОБМІРКОВУЮТЬ СПРАВУ ПІДТРИМКИ ДЛЯ ЛЯОСУ

Вашингтон. — Згідно із відповідями през. Айзенгавера на питання журналістів під час пресової конференції дня 25-го серпня ц. р., американський уряд розглядає під сучасну пору наполегливе звернення ляоського уряду у справі підтримки ЗДА вирядом і грішми для Ляосу в його боротьбі з комуністичною інфільтрацією. Не називаючи цієї інфільтрації комуністів в Північним В'єтнамі „інвазією", през. Айзенгавер ствердив, що Ляос опинився в такій ситуації, яка вимагає якнайскорішого підсилення для ляоської поліції і військових з'єднань, заанґажованих у вдержанні внутрішнього порядку в країні. Згодом державний департамент сповістив, що Ляос хотів би збільшення фінансової підтримки ЗДА для зорганізування додаткових збройних з'єднань для боротьби з комуністичними повстанцями, підтримуваними інфільтраторами з комуністичного Північного В'єтнаму. Ляоська армія нараховує 25,000 вояків і має з меншою на цілих 5 тисяч в порівнянні з 1954 роком, коли в Індокитаю були закінчені бої між французькими і комуністичними збройними силами. З'єднені Держави Америки підтримували досі Ляос невеликими кількостями військового виряду з часу другої світової війни і фінансували вдержування ляоських оборонних збройних сил. В цілому Ляос одержав від ЗДА сім мільйонів долярів допомоги у виряді і 23,700,000 у формі „оборонної підтримки". В політичних колах думають, що Ляос хотів би тепер збільшити свою армію знову до стану з 1954 р., значить до 30,000 вояків. Запитаний одним із журналістів, чи совєтський прем'єр Нікіта Хрущов міг би мати досить відповідний авторитет, щоб припинити військові операції в Ляосі, през Айзенгавер відповів, що він не вірить, щоб така країна, як червоний Китай, могла бути контрольована в усіх своїх акціях Москвою. Що ж до Хрущова, то деякий вплив його на таку чи іншу ситуацію в Ляосі міг би бути „важливим фактором".

Прем'єр Індії Неру заповідає оборону загрожених ком. Китаєм країн

Ню Делі. — Індійський прем'єр Неру заявив в парляменті, що Індія боронитиме збройно незалежности двох маленьких держав в горах Гімаляях, Буттану і Сіккім, якщо комуністичний Китай заатакував би їх. Китайські комуністи зосереджують над кордонами тих двох гімалійських країн свої війська і малюють їх в своїх пропагандивних мапах, як частину комуністичного Китаю. Зокрема щодо Буттану, то комуністичний Китай стоїть на становищі, що це тільки автономна частина Тибету, що його Китай окупував і тепер, після антикомуністичного повстання, жорстоко винищує. Обидві ті країни, Буттан і Сіккім, мають договори приязни з Індією. У договорі з Сіккімом зазначено, що Індія перебирає протекторат над його суверенністю, але в умові з Буттаном такої клявзулі немає. Проте Неру заявив, що Буттан не потребує звертатися з будь-яким окремим закликом за допомогою, бо заатакування тих країн викликало б автоматичний спротив збоку Індії, що поспішила б з допомогою також Буттанові. Водночас Неру потвердив, що з Тибету напливають знову тисячі внаслідку дальшої хвилі тамошнього комуністичного терору.

У Латвії „вичищено" віце-прем'єра за „націоналістичні ухили"

Москва. — Комуно - латиський прем'єр Віліс Т. Лаціс розкрив на сторінках московської „Партійної Жизні", що Центральний Комітет Латиської комуністичної партії скинув з уряду віце-прем'єра Едуарда Берклявса за „націоналістичні ухили". Латиський ставленик Москви подав тільки один конкретний приклад „націоналістичних тенденцій" політики вичищеного комуно - латиського віце-прем'єра, а саме, що той спротивився продукуванню на Латвії залізничних вагонів і моторів Дізеля та настоював, щоб головні зусилля зосередити не на важкому промислі, а ужитковому, і щоб предмети, продуковані в Латвії, зберегти головно для місцевого населення. Таким чином, пише „Партійная Жизнь" — Едуард Берклявс намагався відвернути Латвію від шляху, що його намітила совєтська семирічка, а саме, щоб всю економіку Совітського Союзу централізувати у „спільному" колективі для „спільного добра" цілого совєтського народу". Яка доля постигла викиненого латиського комуніста, що наважився звернути увагу на інтереси латишів, не відомо. Він став віце - прем'єром у 1954 році.

Між католицькими й православними духовниками нав'язано контакти

Родес, Греція. — Під час нарад конференції Центрального Комітету Світової Ради Церков, членами якої є православні і протестантські Церкви, два високі римо - католицькі духовники, які були на тій конференції учасниками в ролі обсерваторів - кореспондентів католицької преси, нав'язали інформаційні розмови з правосл. високими духовниками. Цими духовниками були французький домініканин о. Жан Дюмон з католицької преси у Парижі, та голляндець монсиньйор Віллебрандтс, секретар Міжнародньої Римо - католицької конференції для всеселенських проблем. Член Екзекутиви Світової Ради Церков єпископ Яковос, представник греко - православного патріярха з Константинополя, і проф. Базиль Йоанідес, голова організаційного комітету цієї конференції Світової Ради Церков на пресовій конференції поінформували про ці приватно - інформативні розмови, в яких рішено перевести в найближчому році теологічну конференцію у Венеції для передискутування різниць між Православною і Католицькою Церквами. Вістка про це викликала велике порушення на конференції. Рішено покищо перервати дальші контакти, щоб не викликати непорозумінь. З свого боку кардинал Тіссеран заявив, що проєктований Папою Іваном XXIII Всеселенський Собор має в першу чергу зайнятись скріпленням єдности внутрі самої Католицької Церкви.

Українська Хроніка

● „Кобзар" Т. Шевченка за редакцією В. Сімовича появиться другим виданням в Інституті Шевченкознавства Української Вільної Академії Наук — ВУАН у Канаді та Клюбу Прихильників Української Книжки в Вінніпегу. Редактор другого видання — проф. Яр. Рудницький. Частинний прихід із цього видання призначений на будову пам'ятників Т. Шевченка в Вінніпегу і Вашингтоні з нагоди століття смерти Кобзаря України в 1961 році.

● Під час цьогорічної малярської виставки, влаштовуваної Альбертійською асоціацією малярів в Едмонтоні, в якій брало участь яких 200 малярів з канадійської провінції Алберта, одержали нагороди деякі з учнів малярської студії проф. Ю. Буцманюка, між ними п-на Орися Журкіеич, п-і О. Манастирськ, п-і П. Іванець та Маркіян Ковалюк.

ПРЕЗИДЕНТ ВИХАВ ДО ЕВРОПИ ДЛЯ СКРІПЛЕННЯ ЇЇ ЄДНОСТИ

Роз'яснює далі причини запрошення Хрущова та своєї подорожі до Совєтів

Вашингтон. — В середу 26 серпня ц. р. о год. 4 над ранком през. Айзенгавер відлетів з військового летовища під Вашингтоном до Західньої Европи, щоб протягом наступних 14-ох днів, докладно до 9 вересня ц. р., побувати в столицях трьох західньо-европейських держав на розмовах з їхніми та іншими державними мужами. Про цілі цієї своєї подорожі Президент склав коротку заяву на початку своєї останньої пресової конференції у вівторок 25 ц. м. Він заявив, що радий би поїхати всюди до всіх вільних країн, де існують уряди, встановлені за згодою їхніх громадян. Президент задумує підкреслити в своїх розмовах в Европі „американську відданість мирові, базованому на честі і справедливості; підтримати західню єдність, що протиставиться, коли треба то й силою, всякій агресії, та щоб зберегти оборонну силу, потрібну для нашої спільної безпеки". У своїх розмовах з західньо-европейськими союзниками Президент говоритиме про „готовість переговорювати реалістично з Совєтами про кожний розумний і для всіх сторін сприйнятливий плян загального або частинного роззброєння; пробувати зробити реальний початок в напрямку розв'язання проблеми об'єднання Німеччини; і щоб допомогти в облегшенні напруження у світі". Президент підкреслив, що, змагаючи до цих цілей у переговорах з Совєтами, „без уваги на натиск чи заманювання — ми ніколи не відступимо від наших ідеалів ани принципів ані теж не виявимось слабими у чашому рішенні залишитись забезпеченими, коли шукатимемо шляхів до миру". У своїх розмовах з президентом (голляндським міністром Люнсом) і генеральним секретарем НАТО (кол. бельгійським прем'єром Спааком) Президент запевнить їх про віддання політики Америки справам Північно-Атлантицького союзу та її льояльність супроти союзників. Крім цього, Президент задумує порушити у своїх розмовах з керівниками Західньої Німеччини, Англії, Франції, Італії та інших країн — справу колективної економічної допомоги двом більйонам людей з економічно недорозвиненних та бідних країн широкого світу.

Відповідаючи на запити журналістів, що здебільша стосувались візити Хрущова та ревізити Президента, през. Айзенгавер заявив, що він запросив Хрущова „з кількох причин", але на першому місці поставив бажання переконатися самому „чи той чоловік особисто готов, або має будь-який намір, виступити з пропозицією, яку вільний міг би розглянути та, евентуально, прийняти і щоб у цьому — вступити на стежку, яка завела б до поменшення напруження у світі та, в дальшому, до розвитку ширшої програми на майбутнє". Дальшою причиною запрошення Хрущова було — за заявою Президента — бажання показати йому не тільки військову та господарську силу Америки, про яку Хрущов, мабуть, знає, „але передусім, щоб він власними очима побачив, як вільні люди живуть і працюють". Айзенгавер переконаний, що це „велетенська лекція", яку Хрущов може навчитися навіть з факту таких численних голосів, які одверто висловлюються проти рішення Президента щодо тієї виміни відвідин. „Кожний в цій країні може витворити собі свою власну думку і має, очевидно, право висловлювати її. І це повинно бути гарною лекцією для нього та він дечого повинен з неї навчитись".

Президент заперечив, наче б його задумана подорож до Москви могла поменшити престиж президента З'єдинених Держав, признавши, що — „найвище — може бути мова хіба про його персональний престиж. Він, Айзенгавер (казав Президент) відходить від урядування в наступному році, а наступні президенти ЗДА не будуть в'язані його рішенням та політикою. Сам же він зобов'язаний використати „до останнього атому" всі свої можливості і ввесь свій престиж для шукання виходу з сліпої вулиці у нинішній міжнародній ситуації. Президент зверну увагу, що військовий бюджет Америки охоплює 41 більйонів долярів і що продовжування таких видатків у безконечність грозить країні нещастям. Натякаючи виразно на критичну статтю кол. президента Трумана щодо доцільности подорожі Айзенгавера до Москви, але не називаючи його за іменем, Президент, очевидячки легковажно поставився до питання престижу, заанґажованого в отакій виміні відвідин, ствердивши, що „річ іде тут про людську расу та про те, що може з нею статися".

Президент виявив, що коли він вийде назустріч Хрущову на летовище, то тільки тому, що саме за день раніше совєтський міністер закордонних справ повідомив Вашингтон, що Хрущова, що є головою уряду, вважається в Совєтах головою держави і що власне в такому характері, не як голова уряду, а як голова держави, він приїздить до Америки. Президент жартівливо поставився до питання журналіста, чи буде виданий у честь Хрущова „державний обід". Очевидно, сказав Президент, що Хрущов дістане обід, але чи він буде „державний", то невідомо... Президент під час тієї пресової конференції кількакратно підкреслював вірність ідеалам волі та „американському національному духові", який ніколи не зрікається своєї волі, всупереч усім погрозам.

У СВІТІ

● Західньо - німецький уряд виявляє в автомобільній фабриці Мерседес-Бенц велике авто з відсувним дахом, яким президент Айзенгавер, канцлер Аденауер, перекладач і поліцій ний старшина переїдуть від летовища під Бонном до Бад Годесберґу, резиденції Аденауера, де замешкає Айзенгавер. Такого авта не мали ніяка західньонімецька державна установа і ніхто з високих урядовців.

● З американської виставки у Москві вилучено із збірки мистецьких світлин фотографію, що дістала була нагороду в „Лайф". На цій фотографії, зробленій під час голоду в китайській провінції Гунан в 1946 році, зображений виснажений китайський хлопчина, що тримає в руці порожню миску. Большевики вважають, що ця світлина „ображає" їхнього комуно - китайського союзника.

● Англіканський єпископ д-р Артур Стоквуд звільнив 72-річного пароха церкви св. Андрея в Кергелстоні (Англія) за ухиляння в Богослужбі в сторону католицького обряду і за прославлювання Папи. У проповіді, виголошеній перед запертими дверима при зачинених дверях церкви, єпископ затаврував старенького пароха. Опісля, закликавши поліцію, єпископ опечатав церкву до часу призначення нового пароха.

● Перед американською амбасадою в Сеулі в Південній Кореї, відбулася масова, інспірована й толерована урядом демонстрація протесту проти рішення Японії репатріювати до Північної Кореї тих корейців, які висловили бажання репатріюватися. Делегація Міжнародного Червоного Хреста в Японії стежитиме, щоб ця репатріяція була дійсно добровільною. Не зважаючи на це, вільні корейці вимагають, щоб ЗДА інтервеніювали в тій справі у Японії. Протягом кількох годин доступ до будинку амбасади був припинений.

СВОБОДА SVOBODA

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$ 12.00	One year	$ 12.00
На пів року	6.25	Six months	6.25
На три місяці	3.25	Three months	3.25

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

МІСІЯ ПРЕЗИДЕНТА В ЕВРОПІ

Відлет президента Айзенгавера до Европи в середу 26 ц. м. стоїть у безпосередньому зв'язку з запрошенням Хрущова до Америки та з заповідженням власної ревізити у Москві. Хоча формально всі західньо-европейські союзники Америки дали свою згоду на рішення Айзенгавера запросити Хрущова, проте насправді — як виходить ясно з голосів европейської преси та американських дописів із столиць Західньої Европи — те рішення заскочило Европу, як велика несподіванка. Не зважаючи на негайну заяву самого Айзенгавера, що цей крок не є зміною засадничої американської політики, що лінія, устійнена за життя Джана Фостера Доллеса, залишається незмінною і що Президент не думає вести з Хрущовим переговорів в будь-яких справах, що стосуються союзників Америки, в західньо-европейських столицях залишились деякі сумніви, які треба розвіяти.

Отож перша ціль подорожі Д. Д. Айзенгавера до Европи — у безпосередніх розмовах з головами урядів Західньої Німеччини, Англії, Франції, Італії й Голляндії, з міністром закордонних справ Еспанії, з генеральним секретарем Північно-Атлантійського пакту і тими державними мужами, які ще до них прилучаться, — з'ясувати докладно причини, чому саме запрошено Нікіту Хрущова до Америки, чого Америка сподівається від тієї неприємної візити і яке її — на думку американської верхівки — дійсне міжнародне значення. Коли З'єдинені Держави мають надалі залишатись лідером вільного світу в нинішньому політичному двоподілі ґльобу, то не може бути й тіні сумніву що розмови президента ЗДА з головним ворогом вільного світу могли б погрожувати угодівством в будь-якій з існуючих проблем, тісно пов'язаних з принципами волі.

Передумовою непорушности становища цілого Заходу в серії нових безпосередніх контактів з большевицькими вождями є єдність Заходу. Ця єдність існувала до цього часу завжди завдяки свідомості спільної небезпеки збоку Совєтів. Йде про те, щоб із цією свідомістю гармонізувала політика й тактика всіх учасників бльоку НАТО і щоб інтереси окремих союзників не були між собою суперечні. Від останньої Женевської конференції міністрів закордонних справ атмосфера між західньо-европейськими альянтами дещо зіпсувалась. У Західній Німеччині існує жаль до Англії, що її нарід досі не визбувся ресентименту з часів останньої війни. Німці підозрівають, що англійський уряд, під тиском своєї угодівсько-соціялістичної опозиції, клиру, промислових кіл і пацифістів, може йти назустріч совєтським вимогам, наприклад, у справі Берліну, в проблемі об'єднання Німеччини та німецького озброєння. Відсіль наближення Західньої Німеччини до Франції, що, в свою чергу, викликає нехіть в англійців, які з підозрою дивляться на французько-німецьку приязнь, як ніби загрозу для впливів Англії на европейському континенті.

Однак і Англія і Західня Німеччина віддавна поручали безпосередні контакти з совєтськими вождями, хоч кожна з тих держав з інших причин: перша з них в ім'я коекзистенції і зі страху перед війною, а друга — у сподіванні, що з таких контактів буде користь для об'єднання Німеччини. Тому президент Айзенгавер напевно не матиме ніяких труднощів у своїх розмовах з канцлером Аденауером і з англійським прем'єром Мекміленом. Складніша справа виглядає щодо Франції, яка — від часу приходу до влади генерала де Ґоля стала надзвичайно вразливою на пункті свого великодержавницького престижу. Внаслідок цієї амбіції постав французько-американський конфлікт за стаціонування на території Франції американських бомбардувальників чи пак атомової зброї, Франція вимагає більшої ролі в НАТО і підтримування її політики супроти Альжиру. Особливо цей останній пункт складний і дразливий, бо з одного боку включає імперіяльні господарсько-політичні інтереси Франції (нафта в Сагарі!), а з другого — проблему колоніялізму, поборюваного визвольним рухом всіх азійсько-африканських народів та використовуваного Москвою.

Однак през. Айзенгавер має в усій цій складній ситуації першорядні шанси на успіх своєї місії: наново скріпити єдність західнього фронту так, щоб мати більший авторитет у розмовах з Хрущовим. Д. Д. Айзенгавер має два потужні атути: персональний престиж у Західній Европі, що пам'ятає його з останньої війни і часу творення НАТО, і захланність Совєтів, яку Хрущов знову задемонстрував у серії своїх нот з останніх днів, висланих до Бонну, Парижу й Лондону. Відлетів Президент до Европи, маючи за собою одностайний американський нарід. Є всі дані вірити, що повернеться, маючи за собою всю вільну Европу і ввесь вільний світ.

НАПЕРЕДОДНІ ЗУСТРІЧІ

Париж. — Офіційна програма зустрічі през. Айзенгавера з през. де Ґолем передбачає кільканадцять годин розмов „в чотири ока". Якщо взяти до уваги, що звичайно при подібних візитах розмови займають дві-три години, то ясно, що в цьому випадку маємо діло з не абиякими справами.

Вся французька преса відкрито говорить, що йтиме тут про узгіднення американської політики з французькою політокою де-ґолівської ери, яка основно різниться від попередньої. В чому ця різниця?

Політика де Ґоля заснована на відомій фразі про престиж Франції, як світової потуги. Фраза ця викликає багато застережень з усіх боків, навіть збоку деяких французьких середовищ, але де Ґоль тримається її і не має наміру від неї відступати.

Якщо досі Франція й засідала за столом трьох західніх великодержав, то все ж ніколи ЗДА й Великобританія не трактували її як рівнорядну потугу. Їй давали голос в концерті трьох, але це було тільки виявом чемности чи приписів доброго тону, прийнятих на міжнародних конференціях. Франція не мала атомової зброї і не належала до „атомового клюбу" (ЗДА, Великобританія та СССР). А цей же „клюб" вирішує найважливіші проблеми світу. Франція входить до Атлантійського Союзу, але цей Союз — на думку де Ґоля — перебуває під англо-американським протекторатом, що виявилося дуже виразно в єгипетській кампанії, де Франція мусіла підпорядкуватись без найменших дискусій, зі шкодою для свого престижу.

Де Ґоль хоче, щоб усе це змінилося. Тому Франція підготовляє свою атомову бомбу, тому домагається вона зміни основ західньої оборонної політики, тому добилася викреслення з пляну европейської єдности творення наднаціональних установ, щоб Европа була „Европою батьківщин", а не наднаціональних установ.

Чи є Франція світовою потугою — над цим можна дискутувати. Але такою потугою вона хоче бути і у великій мірі — мусить бути. Адже Франція творить свою велику спільноту народів, яка потребує оборони. Тому хоч-не-хоч вона не може віддати всіх своїх збройних сил під командування НАТО, яке не боронитиме французьких колоній, територій чи союзних держав, що знаходяться поза його засягом.

І тому Франція підносить справу перебрання трьома західніми потугами відповідальности за безпеку й добробут всього вільного світу. В такій широкій організації Франція знайшла б свою ролю, мала б забезпеченими вітальні інтереси свого коммонвелту і готова була б нести тягарі, зв'язані з приналежністю до такого союзу.

Не на останньому місці будуть дві справи: таємниця ядрової зброї, що її ЗДА не хочуть передати Франції, і справа Альжиру. В першій справі Франція вже розпоряджає поважними атутами у вигляді готової до вибуху атомової бомби власної продукції. В другій справі де Ґоль хоче запропонувати Айзенгаверові нову ініціятиву на цьому відтинку.

Щодо Альжиру Франція домагатиметься підтримки її політики на найближчій сесії ОН, де вже зголошено скаргу до питання альжирської війни, яка все ще не припиняється, а тому дає підстави говорити, що Франція не дотримала своєї обіцянки — полагодити справу власними силами. ЗДА вдоволені тим, що не мусять мішатися в справи Альжиру, бо це ускладнило б їх відносини з арабським світом. Але ЗДА не можуть байдуже приглядатися до альжирського імпасу Франції.

Всі знаки вказують на те, що де Ґоль готує тут певну несподіванку. Деякі часописи припускають, що в своїй поїздці до Альжиру, що відбудеться за 5 днів перед зустріччю з Айзенгавером, він поставить можливість створення альжирської автономної держави, якимсь способом пов'язаної з Францією. Цей спосіб має вибрати саме населення Альжиру, а тому всі альжирці, включно з тими, що є в підпіллі, повинні були б включитися в леґальне життя, використовувати леґальні форми для забезпечення майбутнього.

Важко собі уявити, що в розмові де Ґоль-Айзенгавер всі справи будуть полагоджені. Правдоподібно — ні. У випадку, коли обидві сторони не дійдуть до згоди, нічого не станеться. Франція не піде на розрив з Америкою, а ЗДА не підуть на розрив з Францією. Це відомо, і тому суперечка може тягнутися довго. Такі шпильки, як перенесення американських бомбардувальників з Франції до Німеччини чи Англії — позбавляють Францію лише кількох мільйонів долярів. А далі ні одна, ні друга сторона не підуть.

Англійська преса, включно з напівофіційним „Таймсом" почала протифранцузьку кампанію. Треба припускати, що Айзенгавер внаслідок цієї кампанії лише підкреслить свою прихильність до Франції. Ніде правди діти, Атлантійський Союз переходить кризу, але нічого з цього не станеться, поки існує такий погрозливий об'єднуючий чинник як Москва. А чинник цей не думає зникати. Тому в розмовах може бути рішено більше чи менше, але напевно вони причиняться до взаємного зрозуміння. А це сьогодні, при несподіваній для багатьох зміні французької політики, — дуже потрібне.

Поминаючи бо чисто практичні справи, треба зрозуміти, що Франція зі своїми нововідкритими величезними господарськими ресурсами, зі своєю атомовою бомбою, зі своєю демографічною динамікою — не хоче більше бути в ролі того, кого люблять за його слабість. В світі ще покутує уявлення про Францію, як про країну тільки вина і кохання. Кілька днів тому один американський журналіст старався переконати французів, що — мовляв — він любить Францію без атомової бомби, і від того, що вибухне французька атомова бомба, він Франції більше любити не стане.

Це — фальшивий підхід до справи. Фальшивий з психологічного й фактичного боку. Закордоном цінять французькі музеї, але не хочуть бачити, що вона будує мости, які дорівнюють мостові Вашингтона через Гудсон. Цінять французькі бальові суконки, забуваючи, що Франція продукує першорядні реактивні літаки. Люблять французьке вино і перфуми, забуваючи, що та країна має потужну автомобільну індустрію.

А Франція хоче, щоб нарешті побачили й другу сторону її медалі, щоб інакше її трактували. Годі не признати, що в тому французи мають рацію, і було б нерозважно цю рацію переочувати. Треба сподіватися, що політики почнуть оцінювати Францію не з того, що в її готелях бракує телевізійних апаратів, а з того, що в ділянці політики вона виявляє гнучкість і ініціятивність. Вистачить для цього згадати хоч би зміну у зносинах з Німеччиною. Нарід, що має таке почуття реалізму, не може бути трактований як нарід, що знає тільки вино й кохання.

Саме цього зрозуміння хоче добитися де Ґоль.

О. Д-вич

М. Ковальський

САМОСТІЙНІСТЬ АБО САМОТНІСТЬ

Усім відома формула: „єдина й неділима". Вигадана вона була за часів російської імперії. Живою вона була і під час революції 1917 р. Не вмерла вона й тепер серед російських кіл правих і лівих напрямків на еміґрації.

Після сорока років існування комуністичного режиму на наших землях в компартії ця сама формула так само продовжує жити й діяти, лише набрала вона, як модно говорити тепер на Україні, іншого „звучання". Цього „звучання" надав сам Ленін своїм знаменним: „самостійна Україна може бути лише при умові союзу з російською робітничою клясою, без цього союзу — це річ неможлива". А самий зміст цього „союзу" перебуває за димовою заслоною крилатих тверджень про „суверенність" совєтської України, про її „самостійність" і т. д. Одначе в моменти, правда дуже рідкі, коли треба прибрати до рук невгомонного „хахла", тоді згадана формула з'являється на сцені у всій неприкритій своїй правді.

Такий момент настав був через кілька місяців після утворення Раднарґоспів на Україні у 1957 році. Всилу законів економіки, серед одинадцятьох Раднарґоспів України виявилися виразні ознаки економічної автаркії, або простіше — еманципації. Ця тенденція набрала такого розгону, що компартія мусіла відкинути набік усякі теревені про „суверенність" та „самостійність" України і поставити крапку над „і".

Це покликання до порядку висловлене було в передовиці „Радянської України" з 27 грудня 1957 року, де недвозначно сказано: „економіка Совєтського Союзу являє собою єдиний і неподільний комплекс". І тому, мовляв, ніякі забавки у різні автаркії — недопускальні. А раз Совєтський Союз економічно є „єдиним і неподільним комплексом", то політично — й поготів. Стара формула „єдина і неподільна Росія" обернулася в „єдиний і неподільний комплекс".

Таким є наставлення керівництва компартії.

Але для того, щоб кожна політична формула, головне її життьова програма була живою, вона мусить у психіці народу набрати якогось чуттєвого „звучання". Треба цю партійну настанову пропустити через душу українця під Совєтами так, щоб вона — ця настанова — не тільки не викликала сумнівів чи заперечень, але виглядала б як незаперечна конечність.

Такий приклад конечности зречення природного прагнення українця до самостійного життя знаходимо в романі Якова Баша „Надія" („Вітчизна" чч. 6-7 1959 р., Київ). До речі, дуже цікавий роман з багатьох сторін. Колись вернемося до нього, але тепер відзначимо те, що нас цікавить.

Дія роману відбувається в Запоріжжі під час останньої війни. Німці підходять під саме Запоріжжя, зайнявши правий берег Дніпра. Великий завод „Запоріжсталь" готується до евакуації на Урал. Не зважаючи на невгамовне бомбардування з літаків і гармат, робітники розмонтовують заводське устаткування і вантажать його у вагони.

На заводі з'являється столітній дідуган Вовнига, колишній лоцман, що перед побудуванням Дніпрогесу водив плоти через пороги. Він здивований тим, що робиться на заводі, де має багато приятелів серед робітництва. Але дамо слово авторові:

„Йому розповіли, що, на жаль, завод уже не працює, що все обладнання доводиться вивозити на Урал.

— Куди, куди? — насторожено спитав Вовнига.

— На Урал, отамане, — мовив Гонтар.

— Цебто як на Урал? — аж злякався і водночас розгнівався сивий запорожець. — Це ж значить куди? До чужої хати?

Він суворо підвівся і, обіпершись на костур, довго стояв отак, — в постолах, в широких полотняних штанях, в такій же полотняній, прибитій пилом сорочці, з хрестиком стодвохлітнім на запеченій зморшкуватій шиї, скидаючися на замисленого пророка.

— Погибла Вкраїна, — стиха зірвалося з його тремтливих, до чорноти попечених вуст. — Погибла..."

Так зареаґував старий на вістку про евакуацію заводу. Якби там ще за Самару-річку, чи за Харків, то ще так-сяк, але на Урал! Це вже справді „до чужої хати"!

Автор устами Надії хоче вив'язатися з цією проблемою „чужої хати":

„Надія аж підвелася. Це у школі вона вивчила параграфи конституції, багато слухала, читала, а потім і сама розповідала про дружбу радянських націй, про непорушний союз, який об'єднує їх, і ніколи цьому не надавала якогось особливого значення. Для неї все це було звичайним, закономірним, і якихсь інших взаємин між народами вона й не уявляла. Навіть коли виникла необхідність евакуації на Урал, в Туркменію, в Башкирію, в Казахстан, їй і на думку не могло спасти, що це їдуть кудись „в чужу хату". І коли вловила переляк Вовниги: „пропала Вкраїна", перед нею мимоволі постала вся історія колись самотньої України, на яку з усіх кінців нападали хижацькі навали, грабуючи, плюндруючи, гноблячи, — і Надія оце вперше так гостро і навіть з жахом подумала: „А що сталося б з Україною за-

(Закінчення на стор. 3-тій)

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ У СПРАВІ ВІДВІДИН ХРУЩОВА В АМЕРИЦІ

СТУКАТИ ДО БІЛОГО ДОМУ

Проголошення „Тижня поневолених націй" і заповіджений приїзд до Америки ката України Хрущова дає нам, українцям, нагоду відкрито сказати перед вільним світом, що першим із тих поневолених народів є Україна! Про це мають довідатися керівні провідники Америки, а в першу чергу Президент нашої країни, бо сам він цю резолюцію підписав.

Маніфестації льокального характеру можуть бути. Але найбільше треба в тій справі твердо стукати до Білого Дому у Вашингтоні, до самого Президента.

Другий етап наших прохань до вільного світу — це просити през. Айзенгавера під час своєї поїздки до Совєтського Союзу відвідати одну з тих поневолених країн, а саме — Україну. Відвідати столицю України Київ, Львів та Харків. У Києві відвідати прастару катедру св. Софії, а у Львові собор св. Юрія.

Це домагання повинно виходити перш за все від УККомітету, а далі і від усіх наших організацій, включно з церковними.

о. В. Ч.

Ютика, Н. Й.

ІСТОРИЧНА НАГОДА

Ще раз думаю, що у зв'язку з відвідинами Хрущова з нашого боку справи мусять бути ставлені твердо і що не можемо піддатися суґестіям „розгладжування" цієї візити. Це є історична нагода і навіть як мав би вийти дипломатичний скандал — то це тільки тим краще для нас. Я особисто тільки відраджував би кидання твердими предметами — але поза тим зовсім не думаю, що треба заховувати аж надто велику резерву. Кожному можна публічно промовляти під охороною американського прапора. Я радив би зорганізувати відповідну звукову апаратуру з гучносниками.

Р. Волчук

Ню Йорк.

МИ ТАКОЖ МОГЛИ Б ГОВОРИТИ З КАТОМ

Я був в Ню Йорку на совєтській виставці, хоч вона мене не цікавила, але я ходив з метою, щоб погризтися з совєтчиками і частинно я цього достиг. Наприклад, я запитав, чому немає на виставці портрету С. В. Петлюри. Мені відповіли, що „бандита нам не потрібно". Тоді й пішла „розмова"... Так само мене не так цікавить приїзд Хрущова, як те, що демократичний світ буде розмовляти на своїй власній землі з убивником... Чому так дбайливо ведуть підготову до приїзду ката? Чи Білий Дім думає в чомусь його переконати? Він їде з своєю власною політикою для себе. Після приїзду його з Америки, Україні не полегшає, а навпаки. Думаю, що в день приїзду ката нам не потрібно кидати працю і йти його зустрічати. Газеті „Свобода" треба випускати англомовний тижневик і висилати спеціяльно американцям, щоб знали нашу думку в цій справі. Коли голос наш не допоможе і Хрущов таки приїде, то потрібно зробити так, як це зробили жиди, а саме, наші керівники повинні теж говорити з катом, а я думаю, що є що говорити і таку розмову повинен знати світ. Нам не потрібно стояти за вуглом.

Петро Бабич

Филаделфія.

ПРОТИ ВІДВІДИН ЧЕРВОНОГО ВАМПІРА

Я також — нетерплячий і бунтуюсь перед приїздом Хрущова — червоного вампіра. Та замість того, щоб писати щось про нього до „Свободи" даю Вам предложення:

Я пишу книгу „Сонячний чоловік". „Сонячний чоловік між воскреслими", „Хто такий Сонячний Чоловік", „Дума Сонячного чоловіка" — ці розділи книги вже написані.

Із двома першими розділами книги я запрошений до Торонта — до літературно-мистецьких клюбів — прочитати їх.

Розділ „Сонячний чоловік між воскреслими" має яких 15-20 сторінок машинопису. Його дієві особи: Вампір-Чорнокнижник-Убивця, Правдоносець, Розп'ята Україна, Духи Правди, Величі, Перемоги, Правди та інші.

Може б цей розділ годився, щоб його перекласти на англійську мову і роздати тим, кому це потрібно?..

І взяти з нього образ вампіра-кровопивця, що випиває людську кров і спричинює їй смерть. Несе чорні важкі труни по світу, щоб колись зграї вампірів-кажанів перетворили людство на поле смерти, на якому лишиться тільки він — імператор смерти — Вампір-Чорнокнижник-Убивця.

Не тільки слов'яни, зокрема українці, створили чудові пов'р'я про вампіра. Навіть давні ірляндці уявляли його червоним кровопивцем, що злякає колись світ. Яке сильне передчуття деяких народів про майбутнє нещастя. Сотні, тисячі років!..

Олекса Рань

Боффало, Н. Й.

КРИЧІМО НА ВВЕСЬ СВІТ

Читаючи в „Свободі" „Голоси Читачів", які висказують свої думки про те, чи приїзд Хрущова до Америки є корисний для Заходу, та з другої сторони, яке становище має зайняти українська спільнота на терені Америки, мимоволі насувається мені питання чи завваги і поради мають глузд та чи є користь їх поміщувати в пресі. Коли я прочитав першу згадку в „Свободі", що українська спільнота зареаґує проти появи Хрущова на терені Америки, я був певний, що цією справою займеться УКК, а ми за вказівками його будемо робити, що буде в наших силах та що буде найбільш корисним для нашої справи. Замість цього в „Голосі Читача" читаємо яскраві суперечності. Бо, чи наша маніфестація вдасться, та які користі українська справа з того витягне — це інша справа, але це не буде „кивай пальцем в чоботі". Во власник того „пальця" і „чобота" напевно не піде маніфестувати свою любов до України, а ненависть до москаля Хрущова. Наївною або пляновою порадою є не дразнити Хрущова, бо там наші люди і дразнення Хрущова може мати злі наслідки в Україні. Так, якби досі голод на Україні, Вінниця, Львівська та інші тюрми, висилка на цілинні землі, Сибіри і інші нелюдські діла Москви на Україні, були залежні від потягнень української еміґрації. А завершенням „Голосу Читача" є, що Хрущов є українського походження. Можливо. Юда продав Христа, побачивши свій страшний вчинок, повісився, Хрущов хай комусь буде українського роду, розпняв Україну, але напевно не повіситься, знаючи про його пляновий вчинок.

Закінчуючи свої зауваження, бачу тільки один вихід: українська спільнота повинна маніфестувати так, щоб увесь світ знав про Хрущова, і чому ми, українці, протестуємо та перестерігаємо вільний світ перед катом не тільки України, але й інших народів. Кричім на ввесь світ, бо ми бачили його злочини. Кричім, бо може більше не матимемо нагоди. Ще є друга можливість нічого не робити, але це негідне людини.

А. Стеців

Рочестер, Н. Й.

ПОДЯКА ЗА ДОБРУ СТАТТЮ

В числах 150-151 „Свободи" була вміщена дуже цікава стаття — цінна розвідка в справі того, що в СССР деякі з творів К. Маркса та Ф. Енґельса є під суворою цензурою.

На мою думку, працю п. А. Заплітного треба було б перекласти на англійську мову та якось довести до відома американцям, які не визнаються в совєтській дійсності.

Для зміцнення арґументації бажано було б, щоб автор подав через газету точніше джерела, а саме дати та числа „Ню Йорк Трібюн", де були вміщені статті К. Маркса та назву розвідки Ф. Енґельса про закордонну російську політику.

У всякому разі, прошу через Вашу газету передати пану А. Заплітному щиру подяку за його працю.

О. Кононенко-Трофимовська

Бунтон, Н. Дж.

Армандо Палясіо Вальдес

ХОСЕ

Повість

З еспанської мови переклав: Богдан І. Лончина

(18)

Був ясний і холодний день. Море мало темноблакитну барву. Стежка не дозволяла їм іти разом, тому мати йшла попереду, а син за нею. Обоє були мовчазні й сумні. Пройшовши половину дороги, в місці, де стежка виходила з прибережних скель у широке й веселе поле, вони побачили здалека дві особи, що йшли в напрямі до них. Тереса не звернула на них уваги, але Хосе, що звик досліджувати очима далекі простори, відкрив, що це Ісавель з дочкою. Серце йому стрепенулось, коли подумав, що треба буде зустрітись. Він не відважився нічого сказати матері, яка йшла задумана, з очима, спущеними вниз, але й вона піднесла голову і, придивляючись двом далеким постатям, звернулася до нього з запитом:

— Слухай, Хосе, чи не здається тобі, що ті дві жінки, — це Ісавель і Еліса?

— Думаю, що так — відповів моряк потиху.

— Ах! — гукнула Тереса в дикою радістю і, не вимовивши й слова, прискорила ходу, бо напевно боялася, щоб син не перешкодив здійснити плян, який раптом зродився в її голові.

Хосе ішов з неспокійним серцем, не маючи відваги будь-що сказати. Проте, по якій хвилині, страх перед несамовитою і скандальною сценою переборов синівський послух, і він промовив суворо:

— Мамо, на милість Божу, прошу не компромітувати мене й себе.

Але Тереса йшла, не відповідаючи.

Ще по якій хвилині він сказав ще суворіше:

— Уважайте, що робите, мамо!

Та сама мовчанка Тереси. Тим часом і ті, що йшли до Пеняскоси, і ті, що з неї верталися, вже досить зблизилися. Коли вони були приблизно на віддалі кинутого рукою каменя, Ісавель сповільнила крок і завагалась, чи йти далі, чи завертати. Вибравши посередню дорогу, вона спинилась. Тереса, не доходячи двадцяти чи тридцяти кроків, також спинилась і, взявшися за боки, почала ставити питання своїй противниці тим уїдливим тоном, яким завжди послуговувалася в гніві:

— Гей, сеньйоро! Що доброго, сеньйоро? Як здоров'я? А чоловік теж здоровий? Вже давно не мала я приємности бачити вас...

— Хосе, вважай на свою матір, вона ж божевільна! — закричала Ісавель, змінившись на обличчі.

— Ах, сеньоро! Тож після того, як ви зробили його жебраком і насміялися з нього, ще просите допомогти вам? — І змінивши нагло глумливий вираз обличчя на гнівний і дикий, проскочила, як тигр, відстань, що відділяла її від противниці, і кинулася на неї з криком:

— Ти зробила мене божевільною, негіднице! Але тепер заплатиш за все!

Бійка була скажена й гидка. Вдові, що була сильніша й нервовіша, вдалося кинути на землю Ісавель, але та, вживаючи всіх засобів оборони, вирвала своїй противниці кульчики, роздерши вуха до крови.

Хосе з одного боку, а Еліса з другого марно силкувалися їх розняти. Еліса ридала. Хосе був блідий і зворушений. Під час бійки їхні руки припадково зустрілись. Вони стиснули їх ніжно і глянули рівночасно одне на одного з любов'ю.

Нарешті Хосе вхопив свою матір за стан, підняв її і відніс на кілька кроків. Еліса помогла своїй матері піднестися. І так вони розійшлись, продовжуючи свою дорогу. Матері йшли попереду, бурмочучи образливі слова, а їхні діти раз-у-раз озирались назад, аж поки не втратили одне одного з очей.

X

Через два місяці після описаної події дон Фернандо, із славного роду Мейрів, походжав одної ночі по просторім февдальнім сальоні свого родового палацу. У тій хвилині кожний відчув би відсутність артистичної лямпи з бронзи, що гармонізувала б з масстатичною величчю кімнати, чи чудових срібних свічників з новіших часів. Бо підлога не була така рівна й гладка, як у минулих століттях. Тут і там були в ній діри, що, хоч і поробили їх шляхетні стопи панів Де Мейра, все таки не переставали бути явними ворогами для цілости ніг. Але дон Фернандо дуже добре знав їх і обминав, хоч нічого не бачив у темряві.

Миші, віддавна призвичаєні слухати приглушені кроки дона Фернанда, не виявляли ніякого страху і спокійно продовжували свою руїнницьку роботу, порушуючи нічну тишу легким скреготом. Лилики, зовсім не звертаючи уваги на старця, в фантастичнім танку кружляли понад його головою із страхітливим дзижчанням.

У тій хвилині дон Фернандо радо обернувся б у мишу, а може й у лилика. Хоч як сумно було б гризти дерево, заховавшись у якійсь нужденній дірі, чи лежати непорушно цілий день на ґзимсі, а літати тільки в найчорніші години ночі, — не менше сумно, коли нема змоги вийти на денне світло. Отаке приходилося переносити вже майже місяць шляхетному нащадкові дому Мейрів. А все чому? Через таку дрібницю, як брак сорочки.

Вже довший час дон Фернандо мав тільки одну, але якось давав собі з нею раду. Коли була брудна, прав її своїми власними руками і розвішував на подвір'ї, а коли висихала, прасував і вбирав на себе. Але одного ранку, коли сорочка висіла на сонці, а сеньйор Де Мейра чекав у своєму палаці, коли вона висохне, забрів на подвір'я сусідський осел. Сеньйор Де Мейра бачив, як він підходив до сорочки, але не припускав ніякого лиха. Бачив, як осел підняв до неї свою морду, і ще не зрозумів його наміру. Щойно як побачив сорочку між зубами тварини, збагнув свою необачність і відчув, що серце йому роздерлося разом із сорочкою. Від того часу дон Фернандо не ходив на вулицю серед білого дня. Його високі февдальні почування геть відкидали думку показатися без конечної частини одягу перед нащадками тих колишніх кріпаків, якими володіли його предки.

К. Мельник

ВЕЛИКИЙ ЛУГ

(Враження з відвідин табору і думки на пластові теми)

Клівленд — Вискансин Делс — 600 миль. Ми гнали на захід як опарені . . . Бо — у півтретя дня зробити ці дві дороги та відвідати табір — неабияка штука . . .

„Великий Луг" (пластова оселя округи Шикаго) це справді великий шмат землі: біля п'ятьсот акрів лугу - лісу, полян, горбів, проходимих підлісків та — найголовніше — води — півколом із заходу обливає цей луг прекрасна гірська ріка Вискансин . . Цілий луг перерізаний стежками та „польськими" дорогами, кудою легко можна проїхати автом. Щоб уявити собі обшир Лугу — один факт: до властивих таборів юначок та новаків привозять харчі із головної кухні пластовим автом (це тягарівка й автобус, бо служить також для транспорту пластової братії).

Розміщення табору — в цілому : при в'їзді наліво — досить велика паркувальна площа, попри неї — гайочок, в якому в неділі відправляється Служби Божі. Зараз за ним, при „головній" дорозі зліва, адміністраційний будинок та „шпиталик" (хай нікому не придасться), направо будинок табору новачок, далі — водокачка (лазнички і „то-що"), та на кінці того „початку" табору — кухонний будинок (магазини, спільна їдальня в прибудівці під дахом). А далі — Великий Луг . . . Ідете і ідете, чи йдете — і кінця немає . . . Ми прямуємо до таборів новаків. Чуємо вже гамір і співи й команду, але нічого не бачимо . . . Нарешті при одній бічній стежці зустрінули ми кілька пластунок і ті навели нас на дорогу до „вишкільного табору новаків Берізка". Перед нами велика поляна, на кінці якої багато шатер у півколі під двома прапорами . . . Задержались, до нас зараз же підбіг стійковий (років 9 - 10) у повному виряді (ніж за поясом, свистун, на голові в нього шолом із тризубною лелійкою, а в руках палиця, якою заступив нам дорогу до табору) та: „хто ви й чого хочете?" — Полагодивши формальності із командою табору новаків — ми забрали нашого Ростика (із відпусткою на чотири години) та поїхали до „вишкільного табору юначок Вітер з України". Тут, приблизно, подібні формальності (зрештою дуже правильні й ділові) — і наша Арка вже в авті та ще три пласунки — Марта, Надя і Христя . . . З Лугу ми попрямували до поблизького літнисьового містечка на „ґуд тайм" по цивільному . . .

Пізнім вечором того ж дня почалась загальна ватра всіх трьох таборів — новачок, новаків та юначок, за участю батьків, дідів та тет - вуйків учасників таборів на Великому Лузі. Ватра, присвячена спогадам давніх купалівських звичаїв, відбувалася на самому березі ріки Вискансин . . . Палаюча ватра, висока - висока ,відбивалася тисячами вогнів на хвилях ріки . . . Сотка юначок із горіючими вінками виходить із темряви, підходить до палаючої ватри, співає пісень . . . „Ой, на Івана, та на Купала . . ." виводить хоровід . . .

Нуся Мриц, командантка табору юначок, в коротких словах відтворює історію свято - купалівських звичаїв та вірувань в давній поганській Україні: В сивій нашій старині був у нас „бог — Купало . . В його честь наші прадіди палили вогні, дівчата й хлопці плели вінки й пускали їх на воду: зійдуться, чи ні, поберуться молодята, чи розійдуться . . . Юнаки плигали через вогні (вірили, що відганяють від себе всяке зло . . .). Дівчата шукали поночі квіту папороті — квіту щастя . . . Матері дорослих доньок пошукували в лісі за „терличкою", з вірою, що їхні доньки ще тої зими замуж вийдуть".

А знов, наші юначки, проспівавши звичаєвих пісень, в тиші ходять до берега ріки, одна за одною, а там й у воду — і кладуть свої палаючі вінки на столі застеленому хвилями вод . . . Хвилі чужої річки понесли їх у далеку далечінь . . .

(Нам казали, що кілька юнаків із водного куреня мали шукати вінків на воді — пливучи на своїх човнах; чи найшли вони, та чи „зійшлись" — незнаємо . . .)

Друга частина ватри — весела ватра — це друга штука . . . Повно співів, гумору і сміху, ще більше гамору і плескотів, всякі скечі, музики й коломийки . . . Спершу співали коломийок під батутою бунчужної, а опісля — коли їй забракло матеріялу — безперервно, спонтанно виспівували коломийки поодинокі юначки і юнаки з гурту . . . Словом — „ой да-дуна дуна-дуна, ой да-дуна дана, ой співаймо — веселімся до самого рана" . . . Ту веселу ватру провадила насправді на весело і з тупетом бунчужна Мирослава Нагорняк із Шикаго.

На другий тиждень мала відбутися друга загальна ватра, присвячена 250-літтю чину Гетьмана Івана Мазепи. Ми лише зустрічались із горячою підготовкою до цієї ватри . . . Вивчали „Думу" Мазепи ,співали пісень мазепинської доби, прикрашували парадні ворота його знаменем, називали історичними місцевинами спеціяльні шатра, наприклад, шатро із похідним музеєм доби Мазепи — названо ,Батурин";. до речі — одного дня під час єдиної цього літа бурі — вітрогон завалив „Батурин" зчинився такий крик „Батурин впав, рятуйте Батурин!" — що не зважаючи на дощ і бурю — юначки, як одна, кинулись до цього шатра — і ,Батурин був врятований . . . На жаль — в історії невдалося його врятувати . . .

А тепер ще декілька слів про Великий Луг та самі табори. Луг — лежить у повіті Мавстон, Вис., біля двісті миль на північний-захід від Шикаго. Цього року було на Лузі три табори (гадаємо, що може їх бути хоч десять). Не маємо точніших даних про самі табори. Знаємо лише, що найбільшим був табор юначок 95 душ у 24 шатрах; всіх таборовиків було коло двісті. Ріка Вискансин — це благодать для Лугу ,і вона сама робить його знаменитим. А яка сила пстругів у ріці (майже старокраєвих)? А купіль? Купіль у чистій, гірській (неглибокій, не бійтесь, батьки!) річчі — це мрія для молоді. До речі: на Лузі молодь купалась двічі вдень, гуртами, з провідником; якщо хтось один перейшов демаркаційну лінію — цілий гурт виходив із води і йому забороняли купатись на кілька день; не було випадку такого покарання — страх перед забороною стримував усіх від тієї „страшної лінії". Погода на Лузі була знаменита, невраховуючи декілька льокального характеру березіїв та дощиків: сухо, соняшно, без вогкости.

Гадаємо, що перед Великим Лугом — велика перспектива. Треба бути вдячним пластовій окр. таборовій комісії в Шикаго, і всім другим, що придбали для Пласту таку оселю.

Нам подали такі інформації щодо походження таборової дітвори: найбільше її було із Шикаго (Ілл.), далі Ст. Пол (Мінн.), Бофало (НЙ), Клівленд (Огайо), Льос Енджелос (Каліф.), Люїсвіл (Кент), та Індіяна.

Провід Великого Лугу: голова окр. пласт. табор. комісії в Шикаго — пл. сен. д-р Р. Барановський; загальний адміністратор — пл. сен. д-р В. Помірко; санітарна опіка (на зміну) лікарі — д-р Пундій, д-р Бурачинський і ще один лікар, якого прізвища не пригадуємо. Духовна опіка — симпатичний о. Рейнарович, який стало перебував у таборі. Вишкільні справи вів пл. сен. д-р Левицький, а фінансові справи пл .сен. Т. Ліськевич .Кулінарними роботами займалися пані — Яремович, Гордилович, Вірщук та Помірко. Командантом табору була відома пл. сен. Домбчевська, командантом табору новаків „Березівка" був енергійний ст. пл. Кузьо, та комадантом табору юначок „Вітер з України" — пл. сен. Нуся Мриц (та „що душу рве до бою . . ."). Не можна промовчати пластового шофера ст. пл. Ожгу, який майже цілий Божий день товкся пластовим „басом" по Лузі . . .

На закінчення декілька думок батьків на пластові теми — по суті. На нашу скромну думку — наші молодечі організації, а зокрема Пласт, виконують під сучасну пору велетенську роботу: організаційну ,національно - виховну й вишкільну. (Хто ближче не стоїть біля цієї справи — немає уяви, скільки часу, труду а то й власних грошей присвячують для неї наші невеликі кадри пластового активу! Та — без більшої допомоги зі сторони наших церковних і громадських ,а зокрема фінансових установ, буде важко ту важливу і важку роботу продовжати. Зокрема іде про зрозуміння її і допомогу самих батьків зорганізованої молоді, іде про активне ставлення кружків Приятелів - Пласту, чи батьківських гуртів у цілому .

Перед Пластом все нові проблеми і труднощі! Ось деякі з них: все більший доплив новацтва і брак відповідної кількости провідників; курси українознавства й оточення; брак відповідних приміщень, бібліотек, руханкових площ; наші національні традиції і тиск сучасности; неатрактивність деяких національних гасел серед нашої молоді; наша „старокраєва" виховна система (теж у РШ) та доба розбитого атому і спроб подорожей на місяць; чим далі тим більша неактивність нашого суспільства. Ми мусимо допомогти Пластові у розв'язанні тих проблем та поборюванні труднощів! Ми мусимо помогти нашим молодечим організаціям притягнути молодь до гурта, виховати її там ,та вдержати в їх рядах! Ми повинні перейняти на себе більшу частину завдань Пласту, зокрема організаційно-фінансового характеру, щоб тим способом вможливити нашим пластовим кадрам звернути більше уваги на властиву виховну роботу. Ми повинні — ми мусимо це зробити, бо йде про нашу молодь, бо йде про наше майбутнє.

З праці Денверської Групи УВАН

Вістка про смерть проф. д-ра Ветухова, президента УВАН, сумною луною докотилась і до нас. Вшановуючи його пам'ять, Денверська Група УВАН влаштувала протягом літа б. р. виїздну сесію до м. Солт Лейк Сиʼті, столиці сусіднього з Колорадом стейту Ютаґ. В цьому місті перебуває група членів УВАН. В зв'язку з цим 8 серпня в гостинному домі добродіїв В. і К. Готців, в Солт Лейк Сиʼті відбулася чергова конференція Денверської Групи УВАН. Головував на засіданні проф. Василь Ґвоздецький, викладач в місцевому стейтовому університеті й член - кореспондент УВАН. На початку засідання збори вшанували пам'ять покійного проф. д-ра М. Ветухова вставанням й одномінутною мовчанкою.

Після того виголошено чотири доповіді: 1. Л. Биковський — Проф. д-р М. Ветухів, його життя й діяльність (1902-1959). Доповідь інформаційного характеру. 2. Ф. Украдига — До питання руху рідини в організмі. 3. Ів. Громик — Наслідки вивчення спадковости ваги зерна фасолі. 4. В. Ґвоздецький — Гляціяльно-плювіяльні клімати в басейні озера Боневіл. Доповіді на спеціяльні теми були цінним вислідом многолітньої науково - дослідчої праці доповідачів у зазначених галузях науки.

Наприкінці засідання секретар Денверської Групи УВАН — Л. Биковський поінформував присутніх про дотеперішню діяльність Групи і пляни на майбутнє. Група охопила своєю діяльністю майже увесь захід ЗДА. Вона об'єднує нині 25 активних учасників - дослідників, з того 10 членів УВАН. Вони перебувають в: Денвері (Колорадо), Солт Лейк Сиʼті (Ютаґ), Пало Алто, Сан Франсіско, Монтерей, Лос Анджелес і Сан Дієґо (Каліфорнія) та Фінікс (Арізона). Впродовж 1955—59 рр. влаштовано 23 конференції, на яких виголошено 37 доповідей різної тематики. Майже половина з них опублікована, решта перебуває в рукописах. В зв'язку з п'ятиліттям (1955—60) діяльности Групи плянується в наступному році видати, в порозумінні з Централею УВАН, відповідну публікацію.

В обговоренні доповідей і біжучих справ взяло участь 6 осіб з-поміж присутніх. Висловлено побажання, щоб запроєктований збірник Групи, крім офіційної частини, містив і доповіді дотепер ще невидрукувані. Автори згаданих розвідок зголосилися допомогти у фінансуванні того роду публікації.

Л. Б.

● **Поліція ствердила,** що пожежу тюрми в стейті Ню Джерзі спричинив в'язень Джеральд Пітерсон, який дістав сірники від Томаса Мучіфорі. Пітерсон згорів, а 7 інших в'язнів померли від удушення.

● **З муринської республіки Ґвінеї** видалено двох кореспондентів американської преси, між ними одного автохтона.

САМОСТІЙНІСТЬ АБО САМОТНІСТЬ

(Закінчення зі сторни 2-гої)

раз, якби вона й досі лишилася одинокою?"

Так стоїть проблема „чужої хати" у старого Вовниги і „самотности" України у Надії. Правда, Яків Баш узяв вийняткові обставини війни, щоб викласти вигоди „непорушного" союзу націй в Совєтах, і тим самим можливість евакуації на Урал.

Одначе, проблема сама значно глибша. Партія дбає про виховання „всесоюзного патріотизму", а не, скажімо, реґіонального, в даному випадку українського. Адже за лаштунками цього „всесоюзного" патріотизму живе і кублиться отой згаданий вище „єдиний і непбділний комплекс" із центром у Москві. Це власне всилу того „єдиного і неподільного" комплексу і в ім'я його культивується думка про „дружбу радянських націй", вивчаються параграфи конституції і всіляко викорінюється думка „про чужу хату". Але Яків Баш ні словом не промовив про те, скільки дала Україна своєї продукції власне отій „чужій хаті" протягом десятиліть, скільки втрат зазнала вона і матеріяльно і в людях під час свого перебування під Совєтами, скільки мільйонів людей з України заслано до „чужої хати" — на Соловки, Колиму, Воркуту, в Норильськ, Караганду, Тайшет, Братськ. А заслано туди таких самих людей, якими є ґерої Башівського роману. То ж були селяни, робітники, інтеліґенція. Треба думати, що старий Вовнига те все знає, пережив, лише не говорить про те. І лише в момент евакуації заводу у нього прорвалося: „Погибла 'Вкраїна".

Друга проблема — це проблема „історії колись самотньої України". Треба розуміти „колись самостійної України". Проблема ця, очевидно, є пекучою і під Совєтами. Бо власне ми є свідками заклятої боротьби двох ідей, які є двома світами. З одного боку ідея „єдиного і неподільного" комплексу, за яким ховається російський імперіялізм і який є базою російського панування на Україні, — а з другого — ідея „колись самостійної України" (в устах Надії „самотньої" чи „одинокої" України). І підложжям цієї другої ідеї є ніщо інше, як український інстинкт самозбереження, український національний еґоїзм, що є природнім явищем для кожного розвиненого духово і матеріяльно народу. І це власне цей український інстинкт самозбереження під цю пору (по сорока роках перебування під Совєтами) виявляється різко у різноманітних формах: і у розбудуванні власної (української) індустрії, і в боротьбі за кращий матеріяльний побут, і в любові до „своєї хати", і врешті навіть у тезах сучасного ревізіонізму, що захоплює деякі кола партійців українського походження на самій Україні, які міркують, що „кожний народ має право шукати власний, властивий йому, шлях до соціялізму".

Розуміється, увесь апарат партійної пропаґанди з усією його потужністю кинено на боротьбу проти виявів цього українського національного еґоїзму (особливо в царині економіки), і тому ідея „єдиного і неподільного комплексу" залякує ідею „самотности". Вихована партійною школою Надія лякається навіть думки, що сталося б з Україною ,якби вона лишалася „одинокою". Але Надії навіть і на думку не приходить, що коли б Україна була самостійною, то не тільки історія Сходу Европи, але й цілої Европи пішла б іншими шляхами. Коли б Україна була самостійною, то можливо б і друга світова війна не мала б місця. Коли б Україна стала самостійною зразу ж після революції 1917 року, то не зазнала б вона мільйонів утрат в людях, що згинули від голоду у 1933 році чи на засланні „у чужій хаті", не мусіла б годувати цілий Совєтський Союз своєю продукцією, а самій перебувати у стані бідного родича, врешті не мусіла б плентатися у хвості московських партійних верховодів.

Повторяємо, тема ця пекуча. і до неї вернемося другим разом. На цей раз обмежимося лише констатуванням, що у 1959 році проблема „чужої хати" на Україні не зійшла зі сцени.

● **Над каналом Ля Манш** сталася загадкова катастрофа, дуже прикра для англійського військового летунства. „Віктор Марк II", новий тип засекреченого англійського бомбардувальника, вилетів у минулий четвер в пробну подорож і зник над Каналом. З одного танкера завважили горіючу кулю, а наступного дня знайдено на хвилях сліди розбитої машини. Згинуло 5 осіб.

†

Ділимося з своїми Приятелями тяжкою відомістю,
що в понеділок, 24-го серпня 1959 року,
відійшла від нас у вічність,
на 56-му році свого трудолюбивого життя,
НАША ДОБРА ДРУЖИНА, МАМА, БАБЦЯ і СЕСТРА,

Анна з Топоровичів МОЧУЛА

ПОХОРОН відбудеться в ЧЕТВЕР, 27-го СЕРПНЯ 1959 року,
в год. 8:00 рано, з похоронного заведення Вахманського, — при 198 Акермани Евеню в Кліфтоні, Н. Дж.

Горем прибиті:
ГРИЦЬ — чоловік
МАРІЯ — донька
ВАСИЛЬ, ГРИЦЬ і МИХАЙЛО — сини
ЛЕСЯ, НАТАЛКА й ОЛЬГА — невістки
МУСЯ, БОРИС, РОМКО і МАРТА — внуки
Марія ЛЕНЬКО — сестра
Михайло ТОПОРОВИЧ з родиною — брат

ПОВІДОМЛЕННЯ

Головні урядовці і службовці Головної Канцелярії УНСоюзу та Видавництва „Свобода", глибоко зворушені трагічною смертю дитини їхнього співробітника, п. Володимира та його дружини, п. Неонілі СОХАНІВ,

бл. п. Ігоря-Богдана-Ярослава,

зложили, як вислів щирого співчуття, суму — $ 94.00.
З тієї суми куплено квіття на свіжу могилку, а решту — $ 84.00 жертводавці призначили й переказали на українські сироти в Европі.

В ПЕРШУ РІЧНИЦЮ
трагічної смерти моєї Невіджалуваної
ДРУЖИНИ, МАТЕРІ і БАБУСІ,

бл. п. Павлини МАЩАК

— відправиться —

ПОМИНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ

за спокій душі Покійної Павлини
в ПОНЕДІЛОК, дня 31-го СЕРПНЯ 1959 р.
в год. 7:45 вранці
в церкві св. ап. Петра й Павла в Джерзі Сиʼті,
на яке запрошують:
Кревних, Приятелів і Знайомих Покійної
Євген МАЩАК — чоловік
АДАМ, РОМАН — сини
Стефанія, Василь, Надія і Тарас ПОЛЕГЕНЬКІ — донька, зять і внуки
СВЯТОСЛАВА — донька
Марія СТИБЕЛЬ — сестра

Замість квітів на могилу
бл. п. МИХАЙЛА ЦИМБАЛИ
складають — $ 20.00
на Дім Старців в Дармштатті в Німеччині
МАР'ЯН і ІВАННА КОЦІ

Замість квітів на свіжу могилу
бл. п. НАТАЛІЇ ГЛАДИШОВСЬКОЇ
— складаємо —
на українських сиріт — 10:00 дол.
на українських інвалідів — 10.00 дол.
ГАЛИНА і ІВАН КОСТЮКИ
Трентон, Н. Дж.

Замість квітів на свіжу могилу
бл. п. ОЛЬГИ з ЗАЯЧКІВСЬКИХ ТЕСЛЯ,
вдови по бл. п. о. Стефанові Тесля,
колишньому пароховії в Новім Селі,
суму — $ 10.00
на пресовий фонд журналу „Голос Комбатанта"
— зложила —
Родина ГОЛІНАТИХ і БОГДАНСЬКИХ

За цей дар щиро дякує В-во „Червона Калина", — Ню Йорк.

ПЕРЕД ВІДКРИТТЯМ СПОРТОВОГО МАЙДАНУ В НЮ ЙОРКУ

Внедовзі, бо вже 13го вересня ц. р., вудбудеться святочне відкриття першого спортового майдану в Америці, що його формальним власником являється Український Спортовий Клюб в Ню Йорку. Фактично він буде власністю усієї нашої громади, бож завдяки зусиллям цілої громади цей невеличкий шматок цінної землі зможемо назвати українським. Ще недавно, бо всього тільки кілька місяців тому, на цьому місці, де нині є вже до вжитку пригожа спортова площа, були великі гори міського сміття. Треба було багато праці та багато гроша, щоб новий набуток можна було назвати площею. Сотки а то тисячі долярів додатково до засадничої ціни купна (40.000 дол.), треба було виплатити на загосподарення майдану.

Частина потрібних грошей прийшла з імпрез УСК-у, частина з останньої збірки під нашими церквами у Ню Йорку в місяці травні ц. р. (коло 1.300 дол.), решту грошей УСК ще остає довжним. А як багато більше гроша треба було б видати на ту ціль, коли б прийшлося оплачувати кожну роботу на площі. Але серед членів Клюбу, а то і поза його членами, знайшовся гурт людей, що багато днів вільних від своєї заробіткової праці присвятив і надалі присвячує упорядкованні майдану. Вже від місяців кожної суботи можна побачити при праці на площі п. Осипа Кудрика, якого вклад у будову цього майдану, якщо б перечислити на гроші, вже нині виносив би сотки долярів.

Його наслідують інші. Рямці цих рядків не дозволяють на повне іменне вичислення. Але тут згадаємо хотяй деяких: почесного голову Клюбу Михайла Гаврилюка, теперішнього голову Петра Григоровича, а далі пп. Миколу Дністріяна, Євгена Гафтковича, Мирона Гірняка, Степана Качмарського, Ярослава Клима, Володимира Костюка, Лева, Евгена Лисняка, Василя Матвісйка, І. Міненка, Василя Ссранта, Ярка Ярему. Згадані ентузіясти спорту та багато інших далі в новій батьківщині продовжують цю здорову рідну традицію, традицію безкорисної праці для добра загалу. А праця над упорядкуванням майдану ще не закінчена. Закінчено лише те, що являється найпотрібнішим, щоб новий футбольний сезон розпочати вже на своїй власній площі. Буде потрібно ще багато гроша та багато праці, щоб наш дорібок відповідав усім вимогам.

Сподіємося, що наше громадянство, як побачить, що жертвований гріш не іде намарне, і надалі не поскупить свою жертвенністю та допоможе довести розпочате діло до успішного кінця.

Іван Ссрант

Відбулася сесія Головної Ради УЦР в Буенос Айресі

(сдо) — В неділю 16-го серпня відбулася чергова сесія Головної Ради Української Центральної Репрезентації в Арґентині. Головними точками нарад були звіти Комітету вшанування пам'яті Гетьмана Івана Мазепи і Передконґресової Комісії. В першій справі доповів д-р Вас. Іваницький, голова Головної Ради; окремі українські національні організації вже протягом місяця серпня почали влаштовувати на внутрішньому форумі для свого членства відповідні відзначення, але головні Свята на зовнішньому форумі для всієї української спільноти в Буенос Айресі і для чужинців, відбуватимуться між 20 вересня і 10 жовтня: на 20 вересня передбачено урочисту Службу Божу в катедрі арґентинської столиці, потім має бути Академія-Концерт з запрошеними представниками чужинецьких організацій та преси, а не пізніше 10 жовтня в одному з готелів Буенос Айресу прийняття для представників організацій і преси. На це прийняття має бути виготовлене спеціяльне число журналу "Ucrania Libre", яке буде роздане присутнім. В справі звіту Передконґресової Комісії Головна Рада нічого не вирішила, бо на сесію не прийшов голова Передконґресової Комсії п. Ів. Григоращук та її секретар п. Римський. Заступник голови Комісії п. Кузьмич; порадившись з присутніми членами Комісії, призначив пленарне засідання Комісії на п'ятницю 28-го серпня ц. р. Відчитано проєкт нового статуту УЦР та правильник скликання конґресу, які опрацював п. Мих. Рубінець. Правильник прийнято без змін, а щодо статуту, то зроблено кілька завважень, які автор проєкту взяв під увагу для усталення остаточного тексту. Відчитано також проєкти резолюцій Конґресу, які склали окремо пп. Гр. Голіян та Мих. Рубінець. Ухвалено, щоб автори резолюцій узгіднили їх спільний текст в порозумінні з членами Резолюційної Комісії. Дехто з присутніх членів Головної Ради підніс справу використовування в буенос - айрейських радіостаціях московськими організаціями культурного (головно пісенного) багатства українського народу під плащиком „общерускости". З цього приводу доручено референтурі зовнішньої пропаганди при Управі УЦР звернутися до тих радіостацій з відповідними листами і вясненнями.

Спорт

ЧОРНОМОРСЬКА СІЧ НЮАРК ДОБУВАЄ ЧАШУ У. Р. СОЮЗУ

Урямцях ювілейних святкувань Українського Робітничого Союзу відбувся в оселі УРСоюзу у Глен Спей інтересний турнір копаного м'яча, в якім взяли участь чотири Клюби: УСК — Бріджпорт, УСК — Гартфорд; УСК Січ — Елизабет та Чорноморська Січ — Нюарк.

Елімінаційні зустрічі дали такий вислід:

Чорноморська Січ — Нюарк УСК — Бриджпорт 4:1 (1:1)

Вже в першій хвилині гри напад Бріджпорту добув ефектовним стрілом найкращі ворота дня. До перерви вирівнала Січ стрілом Ірася. У другій половині виразніша перевага Чорноморців, для яких виграш закріплюють притомними та цільними стрілами: Каздоба II, Хромовський та Ірась.

УСК Січ Елизабет — УСК Гартфорд 4:1 (3:1)

Замітна перевага рутинованих змагунів Елизабету, для яких ворота добули: Вінклер (2), Луценко та Юрчак. Таким чином у фінальній зустрічі найшлися дві сусідні „Січі" з Нюарку та Елизабету, які у найближчому футбольному сезоні репрезентуватимуть український копаний м'яч в найвищій клясі стейту Ню Джерзі.

Чорноморська Січ — Нюарк Січ Елизабет — 2:0 (1:0)

Незвичайно цікава, скорим темпом ведена й отверта гра. Глядачі, яких зібралося коло 300, з признанням оплескували гарні тяги, інтервенції воротарів та ефектовні стріли. Обі дружини в загальному вирівнані. Елизабетці переважали дещо фізично та змагово рутиною, а Нюяркці молодою вервою, скорістю та продуктивним стрілом. На трос добутих правильно Чорн. Січчю воріт у першій половині „вакаційний" суддя признав чомусь тільки одні: у 17 мін. цільне горішнє віконце Хромовського з подачі Каздоби ч. II. Вислід дня устійнив у 14 мін. по перерві притомним стрілом О. Дуткевич. У переможній дружині приємно було повітати співпрацю між змагунами на грищі, головно під ворожими воротами. Понад рівень вибивалися: О. Голюка (в обороні) та Каздоба II, Хромовський та Ірась у нападі.

Секретар УРСоюзу п. Попель передав чашу, уфундовану Українським Робітничим Союзом, переможній дружині турніру, що виступала у складі: Кіралі, О. Голюка, Мек Ентаср, Дуткевич - Елісно - Наливайко; Шпон, Хромовський, Каздоба II. Каздоба I, Ірась, Брус, Саварин та Гура.

РОЗШУКИ

Сестри Павліна, Євгенія і Марія — пошукують — ВОЛОДИМИРА КУЧМУ, який в 1907 або 1908 р. виїхав з Підгаєць до Америки. Зголошуватись просимо на адресу: D. CZARNECKYJ 1206 Pallister Detroit 2, Mich.

Італія ставиться з недовір'ям до нових переговорів з Совєтами

Рим. — Італійський прем'єр Антоніо Сені, у своїй промові в минулу неділю в Тренті з нагоди 5-ох роковин смерти видатного італійського державного мужа, кількакратного прем'єра Альчіде де Гаспері, перестеріг, що відпруження у світовій ситуації не можна купити ціною свободи. Прем'єр Сені поклав у своїй промові натиск на конечність зберегти єдність західньої Европи та сторожкість і тверезість в оцінці совєтських запевнень. „Єдність Европи та її спільна приязнь з З'єдиненими Державами — це сутня ґарантія світової безпеки". Антоніо Сені відбув над озером Комо двогодинну нараду з західньо - німецьким канцлером Аденауером. Він іде разом з італійським міністром закордонних справ Джузеппе Пеллою до Парижу на зустріч із президентом Айзенгавером. З його промови не видно ніякого захоплення з приводу заповіджених американсько - совєтських нарад.

Труман пише дві книжки

Індепенденс, Мізурі. — Колишній президент Гаррі С. Труман заявив на пресовій конференції, що він тепер працює над двома новими книжками, які має видати фірма „Бернард Гейс Ассошіейтс" в Ню Йорку. Перша праця має появитися в березні 1960-го року і вона буде називатися „Містер ситизен", бо в ній Труман оповідатиме про своє життя після того, як він залишив Білий Дім в січні 1953 року. В ній автор говоритиме не тільки про минуле, але й висловить свої передбачення про те, що чекає ЗДА і світ в майбутньому. Друга книжка, для якої Труман ще не має заголовку, призначена для молоді у віці від 10-ох до 16-ох років, і в ній автор оповідатиме дітям те з американської історії, що, на його думку, молодь повинна знати. Труман є автором двох книжок „Роки рішень" (1955 рік) і „Роки випробування" (1956), в яких він змалював роки своєї президентури від 1945-го до січня 1953 року.

З діяльности пластунок у Сиракюзах

9 юначок з 34. куреня УПЮ ім. 500 героїнь із Кінґіру і одна новачка з роя „Червоні Маки" брали участь у внутрішньому змагу 5-ої кляси Курсів Українознавства в Сиракюзах і здобули 6 перших місць.

Змаг відбувався в часі від 5-го квітня ц. р. до дня 10-го червня ц. р. (67 днів). Вимоги змагу:

1. Завжди говорити з українськими дітьми українською мовою;
2. Кожного дня прочитати найменше 10 сторінок української книжки;
3. Написати зміст з кожної прочитаної книжки, після поданої схеми;
4. Не опустити ні одної лекції Українознавства;
5. Всі домашні задачі виготовляти дома;
6. Завжди бути приготованою з усіх предметів на Курсах;
7. Вивчити життєписи: Т. Шевченка, І. Франка, Л. Українки і гетьмана Івана Мазепи;
8. Вивчити по два вірші вище названих поетів;
9. Кожного тижня прийти в означений час до перевірки;

Місця здобули:

1. Пл. уч. Люба МАЗУРИК, років 12, член гуртка „Євшан Зілля", виповнила повністю всі вимоги і прочитала 9 книжок, що мали разом 1602 сторінки. Вона здобула оплату на 2 тижні пластового табору і книжку Лесі Храпливої „Вітер з України", яку авторка прислала для переможця в цих змаганнях.

2. Пл. уч. Марта БАЧИНСЬКА, років 13, член гуртка „Євшан Зілля", прочитала 6 книжок, що мали разом 1298 сторінок. Одержала в нагороду книжку: Твори М. Коцюбинського (2 томи).

3. Пл. уч. Ганя ВОЗНЯК, років 12, член гуртка „Євшан Зілля", прочитала 11 книжок, що мали разом 1208 сторінок. Одержала в нагороду альбом „Любіть Україну".

4. Пл. уч. Надя ПИЛИПИШИН, років 12, член ґуртка „Метелики", прочитала 12 книжок, що мали разом 1147 сторінок. Одержала в нагороду книжку: В. Радзикевич — Історія Української Літератури.

5. Новачка Дануся ГАПІЙ, років 10, член роя „Червоні Маки", прочитала 11 книжок, що мали разом 1104 сторінки. Одержала в нагороду збірник „Львів".

6. Пл. уч. Ірця ГРАБ, років 12, член гуртка „Євшан

Група пластунок із Сиракюз, Н. Й. — Від ліва: Люба Мазурик, Марта Бачинська, Ганя Возняк, Надя Пилипишин і Дануся Гапій.

Зілля", прочитала 7 книжок, що мали разом 1067 сторінок. Одержала в нагороду книжку: П. Грицак — „Галицько-Волинська Держава".

В змаганнях брали ще участь: пл. розв. Мирося Павлів, член гуртка „Лисиці", що здобула 8-ме місце, прочитала 8 книжок, що мали 964 сторінки й одержала в нагороду книжку Ф. Дудка: Великий Гетьман;

Гетьман; пл. уч. Дзвінка Кузьма, років 13, член гуртка „Євшан Зілля", прочитала 6 книжок, що мали 442 сторінки; пл. уч. Маруся Проскуренко, член гуртка „Євшан Зілля", прочитала 4 книжки, що мали 285 сторінок, і пл. уч. Марія Бобецька, член гуртка „Метелики", прочитала 5 книжок, що мали 290 сторінок.

Нагороди уфундували місцеві товариства і організації: Відділ УККА, Союз Українок, Відділ ООЧСУ, ОДВУ, СУМА, Пласт і Український Народний Дім.

Всі юначки, що здобули нагороди, беруть участь у літніх таборах. Марта Бачинська в Канаді, а всі юначки з гуртка „Євшан Зілля" і „Метеликів" поїхали на табір в Іст Четгем. Мирося Павлів брала участь в мандрівному таборі в горах Адірондакс.

Батьки! Зв'яжіть замолоду ваших дітей з найстаршою, найбільшою й найбагатшою українською національною установою поза межами Батьківщини, якою є Український Народний Союз, щоб забезпечити їй кращу будучність, а вашій громаді у вільнім світі нового свідомого члена!

ТАРЗАН, ч. 4317. Джерело їхніх клопотів.

Після перемоги над Булатом мавполюд скликав решту племени. — Тарзан ніколи не шкодив вашим братам ... Він є приятелем для манґані.

— Ми віримо, — рикнув вкінці Булат. Його брови звузилися. — Ґоманґані мають лігво недалеко звідсіля ...

Ґоманґані! Тепер знайшовся непривабливий знак до розв'язки містерії. — Я буду їх опитувати, — відповів похмуро Тарзан.